

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Факультет транспортних систем
Кафедра філософії та педагогіки професійної підготовки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи

професор Анжеліка БАТРАКОВА
2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни	<u>ОК2 Філософія</u> <small>(шифр за освітньою програмою і назва навчальної дисципліни)</small>
статус дисципліни	<u>обов'язкова</u> <small>(обов'язкова / вибіркова)</small>
рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u> <small>(перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий))</small>
галузь знань	<u>10 Природничі науки</u> <small>(шифр і назва галузі знань)</small>
спеціальність	<u>101 Екологія</u> <small>(шифр і назва спеціальності)</small>
освітня програма	<u>Екологія та охорона навколишнього середовища</u> <small>(назва освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми)</small>
мова навчання	<u>державна</u>

2024

1. Мета вивчення навчальної дисципліни підготовка кваліфікованих фахівців у сфері гуманітарного знання в межах трансформування української освіти до європейського рівня, залучення студентів до кращих досягнень світової та української культури і формування на цій основі власного світогляду, філософської культури, творчого самостійного мислення, професійної та громадської позиції, пізнання навколишнього світу та самого себе

2. Передумови для вивчення дисципліни. Шкільна програма з історії України, всесвітньої історії.

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів / год.	3 кредити / 90 годин	3 кредити / 90 годин
Семестр викладання дисципліни	1	1
Розподіл часу за навчальним планом:		
– лекції, год.	32	4
– практичні (семінарські) заняття, год.	16	2
– лабораторні заняття, год.	-	-
– самостійна робота, год.	12	49
– курсовий проєкт, год.	-	-
– курсова робота, год.	-	-
– розрахунково-графічна робота (контрольна робота), год.	-	-
– підготовка та складання екзамену, год.	30	30
Підсумковий контроль (залік або екзамен)	екзамен	екзамен

4. Компетентності:

Інтегральна: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії.

5. Очікувані результати навчання з дисципліни. Вивчення дисципліни «Філософія» забезпечує формування сукупності таких програмних результатів навчання, котрі полягають у вмінні:

PH15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проєктів.

6. Методи навчання.

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій;
- 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття, семінари.

7. Критерії оцінювання результатів навчання.

7.1 Система оцінювання та вимоги – осінній семестр, форма підсумкового контролю - екзамен.

Поточна успішність:

Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою 100-бальної шкали згідно з Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ХНАДУ. Результати оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти заносяться у журнал обліку академічної успішності. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1. Лекційні заняття оцінюються шляхом усного опитування або за рахунок тестування.

1.2. Практичні заняття оцінюються якістю виконання та оформлення практичної роботи, звіту про виконання практичних робіт.

2. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як сума балів за:

- складання стандартизованих тестів, усне опитування, відвідування занять та активність комунікації на них;
- виконання завдань, передбачених практичними заняттями.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного контролю, наведений у таблиці 7.1.

Таблиця 7.1 – Розподіл балів за темами при визначенні підсумкового балу за поточну діяльність

Поточний контроль 0,6								Екзаменаційний контроль	Разом за дисципліну
T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆	T ₇	T ₈	40	100
3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75		
T ₉	T ₁₀	T ₁₁	T ₁₂	T ₁₃	T ₁₄	T ₁₅	T ₁₆		
3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75		

Підсумкове оцінювання у формі екзамену (1 семестр):

1 Екзамен проводиться після вивчення всіх тем дисципліни і складається здобувачами вищої освіти в період екзаменаційної сесії після закінчення всіх аудиторних занять.

2 До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт передбачені навчальним планом з дисципліни:

- були присутні на всіх аудиторних заняттях (лекції, семінари, практичні);
- своєчасно відпрацювали всі пропущені заняття;
- набрали мінімальну кількість балів за поточну успішність (не менше 36 балів, що відповідає за національною шкалою «3»);

Якщо поточна успішність з дисципліни нижче ніж 36 балів, здобувач вищої освіти має можливість підвищити свій поточний бал до мінімального до початку екзаменаційної сесії.

3. Результат навчання оцінюється за п'ятибальною шкалою згідно з таблицею 7.2.

Таблиця 7.2 – Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 90 балів до 100 балів	відмінно
від 80 балів до 89 балів	добре
від 75 балів до 79 балів	
від 60 балів до 74 балів	задовільно
від 0 балів до 59 балів	незадовільно

8. Засоби діагностики результатів навчання. Для поточного контролю знань студентів можуть застосовуватись стандартизовані тести. Методами демонстрування результатів навчання є індивідуальне звітування щодо виконаних практичних робіт або презентація відповідних результатів. Засобами оцінювання результатів навчання є звіт з практичних робіт, залікові білети, стандартизовані тести для проведення поточного та підсумкового контролю.

9. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин		Література
		очна	заочна	
1	ЛК. Філософія, її зміст та роль у суспільстві.	2	2	[1-9]
	ПР. Предмет філософії. Сутність і структура світогляду. Основні розділи філософії.	1	2	[1-9]
	СР. Особливості філософського знання. Філософія і наука. Роль філософії у житті суспільства і особистості.	1	3	[1-9]
2	ЛК. Філософія Стародавнього Сходу.	2	2	[1-9]
	ПР. Зародження філософської думки. Філософія Стародавнього Китаю. Своєрідність давньоіндійської філософії.	1	-	[1-9]
	СР. Східний та західний типи культури і філософування. Конфуціанство. Даосизм. Буддизм. Йога.	0,5	3	[1-9]
3	ЛК. Антична філософія.	2	-	[1-9]
	ПР. Натурфілософські ідеї довньогрецької філософії-пошук першооснови світу. Класичний період	1	-	[1-9]

	розвитку античної філософії (Сократ, Платон, Арістотель).			
	СР. Філософія елліністичного та римського періодів: стоїки, кініки, епікурійці і скептики.	0,5	3	[1-9]
4	ЛК. Філософія Середньовіччя. Релігійний характер середньовічного світогляду і філософії.	2	-	[1-9]
	ПР. Основні періоди та напрямки середньовічної філософії: апологетика, патристика, схоластика, номіналізм і реалізм.	1	-	[1-9]
	СР. Схоластична філософія. Проблема співвідношення віри і розуму. Проблема загальних понять або «універсалій».	0,5	3	[1-9]
5	ЛК. Філософія епохи Відродження. Ідейний зміст світогляду Ренесансу.	2	-	[1-9]
	ПР. основні риси філософського мислення відродження. Розвиток натурфілософських вчень в епоху Ренесансу.	1	-	[1-9]
	СР. Північне Відродження та ідеологія Реформації. Соціально-політична думка Відродження.	0,5	3	[1-9]
6	ЛК. Європейська філософія нового часу. Особливості філософії нового часу.	2	-	[1-9]
	ПР. Основні напрямки та методи філософії нового часу: емпіризм та раціоналізм, індукція та дедукція. Філософські погляди Ф. Бекона та Р. Декарта.	1	-	[1-9]
	СР. Основний зміст філософії Просвітництва. Проблема людини, проблема історичного прогресу, моральні та правові аспекти людського буття.	1	3	[1-9]
7	ЛК. Німецька класична філософія. Особливості та значення німецької класичної філософії.	2	-	[1-9]
	ПР. Філософське вчення І. Канта. Філософія Абсолютної ідеї Г. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха.	1	-	[1-9]
	СР. Теоретична розробка діалектики. Зміст та історична доля філософії марксизму.	0,5	3	[1-9]
8	ЛК. Особливості розвитку філософської думки в Україні.	2	-	[1-9]
	ПР. Філософія Київської Русі, Києво-Могилянської академії та їх вклад в розвиток професійної філософії в Україні. Українська філософія XIX-XX ст.	1	-	[1-9]
	СР. Гуманістичні ідеї у філософській думці України. Філософська система Г.С. Сковороди.	0,5	3	[1-9]
9	ЛК. Посткласична, сучасна філософія XIX-XX ст.	2	-	[1-9]
	ПР. Виникнення сучасної філософії та її особливості. Позитивізм, прагматизм, марксизм, філософія життя (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше).	1	-	[1-9]
	СР. Сучасна філософія науки: постмодернізм, феноменологія, герменевтика, екзистенціалізм.	1	3	[1-9]
10	ЛК. Філософська онтологія: проблема буття.	2	-	[1-9]
	ПР. Проблема буття в історії філософії. Структура буття.	1	-	[1-9]

	СР. Поняття категорії матерія. Рух, простір і час як атрибути матерії. Фундаментальні види, рівні форми матерії.	1	3	[1-9]
11	ЛК. Свідомість як особлива форма буття, її суть і структура.	2	-	[1-9]
	ПР. Основні філософські концепції свідомості. Походження свідомості, її соціально-практична суть і основні властивості.	1	-	[1-9]
	СР. Структура свідомості. Свідомість і самосвідомість. Індивідуальна і суспільна свідомість. Структура суспільної свідомості.	0,5	3	[1-9]
12	ЛК. Гносеологія. Основний зміст пізнавальної діяльності.	2	-	[1-9]
	ПР. Сутність пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Основні рівні, форми, види і способи пізнання.	1	-	[1-9]
	СР. Проблема істини в філософії. Основні концепції істини. Практика як критерії істинності знання.	0,5	3	[1-9]
13	ЛК. Філософія і методологія науки.	2	-	[1-9]
	ПР. Наука та її місце в сучасному світі. Рівні і методи наукового дослідження.	1	-	[1-9]
	СР. Структура наукової теорії. Динаміка наукового пізнання. Класична, неокласична і посткласична наука.	1	3	[1-9]
14	ЛК. Філософська антропологія.	2	-	[1-9]
	ПР. Людина як предмет філософського осмислення. Проблема історичного походження людини. Єдність природного, соціального і духовного в людині.	1	-	[1-9]
	СР. Суть понять: індивід, індивідуальність, особистість. Проблеми екзистенціального характеру: життя та смерті, людської свободи, сенсу життя тощо.	1	3	[1-9]
15	ЛК. Соціальна філософія.	2	-	[1-10]
	ПР. Поняття суспільства, його історичне виникнення і суть. Структура і функції суспільства.	1	-	[1-10]
	СР. Основні чинники суспільного розвитку. Типологія суспільства та його моделі.	1	3	[1-10]
16	ЛК. Суспільний прогрес і філософські проблеми глобалістики.	2	-	[1-10]
	ПР. Поняття глобалістики, теорії глобальних проблем. Глобальні проблеми взаємодії природи і суспільства.	1	-	[1-10]
	СР. Глобалізація світу. Основні ознаки і прояви глобалізації. Філософія і майбутнє людства.	1	4	[1-10]
Разом	ЛК	32	4	
	ПР	16	2	
	СР	12	49	
	Екзамен	30	30	

10. Орієнтовна тематика індивідуальних та/або групових занять

Навчальним планом не передбачено виконання курсової роботи, проекту, розрахунково-графічної роботи.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання персональних комп'ютерів та програм з пакету програмного забезпечення Microsoft Office 2010. Можуть використовуватись навчальні платформи Moodle та Zoom.

Визнання результатів неформальної та інформальної освіти

Визнання результатів неформального та (або) інформального навчання здобувача передбачає виконання таких процедур, як: подання здобувачем заяви щодо визнання (не пізніше як протягом перших 10 робочих днів від початку семестру вивчення дисципліни); ідентифікацію задекларованих здобувачем у письмовій формі результатів неформального та (або) інформального навчання; оцінювання задекларованих результатів навчання здобувача; прийняття рішення про визнання та зарахування здобувачу всіх чи частини результатів навчання за дисципліною або відмову у визнанні. Порядок реалізації цих процедур регламентується СТВНЗ 83.1-02:2022 «Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти».

12. Рекомендовані джерела інформації

1. Чаплигін О.К. Філософія (нормативний курс): навчальний посібник, -2-е вид., доп. і переробл./ О.К.Чаплигін, І.І.Чхеайло, Л.В. Філіпенко, Т.В. Ярмак.- Харків: ХНАДУ, 2019.- 200 с.

2. Бичко А.К., Бичко І.В. Історія філософії Підручник.-київ: Либідь, 2018.

3. Петінова О. Б. Філософія. навчальний посібник . О. Б. Петінова. –Одеса, 2019.-304 с.

4. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. Філософія. Підручник.-Львів. Місіонер, 2020.-784 с..

5. Бичко І., Ярошовець В. Філософія. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2023. – 648 с.

6. Крالیук П. Історія філософії України. –К.: КНТ, 2023, 652 с.

7. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Світова філософія поствоєнного часу: навчальний посібник. – К.: Ліра, 2022, - 472.с.

8. Філософія. Підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти 3-4 рівнів акредитації, авт. кол., за ред. О.В.Рябініної, Л. І.Юрченко.-Х..Видавництво Іванченка І. С.,2021.- 286 с..

9. Сілаєва Т.О. Філософія: Навчальний посібник / Т.О. Сілаєва, Н.В. Гнаевич, Г.О. Орендарчук, З.С. Сокол / 2018. - 360 с.

10. Дорошкевич А.С. Філософія глобальних проблем сучасності: конспект лекцій / А.С. Дорошкевич, О.Є. Сук, А.П. Смелянцев / Харків: ХНАДУ, 2014. - 155 с.

11. Ярмак Т. В. Сталий розвиток суспільства – результат нової екологічної культури// «Глобалізований світ: випробування людського буття», «Globalized world: challenge of the being of human life». Міжнародна науково-теоретична конференція, 6-7 жовтня 2017 року: [матеріали доповідей та виступів]/ редкол. М. А. Колодезь [та ін.]. – Житомир: Вид-во Євнесок О. О., 2017.– 404 с. – С. 266-270.

Інформаційні ресурси

1. Дистанційний курс. Режим доступу: <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=2239>.
2. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>
3. Сайт Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського <http://www.nbu.gov.ua>
4. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України <http://www.nplu.kiev.ua/>
5. Сайт журналу «Віче» <http://www.viche.info>

Розробник:

Проф. кафедри філософії іППП
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Тетяна Ярмак

(прізвище та ініціали)

«26» серпня 2024 року

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри
Протокол №1 від «30» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри:

Проф. кафедри філософії і ППП
(науковий ступінь, вчене звання)

Володимир БОНДАРЕНКО

(прізвище та ініціали)

«30» серпня 2024 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми:

доц. кафедри Екології, к.е.н., доц.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Марина БАРУН

(прізвище та ініціали)

«28» вересня 2024 року

Декан ДБФ:

д. т. н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

Сергій Бугаєвський

(прізвище та ініціали)

«28» вересня 2024 року